

עלון מס' 24, מרץ 2023

תולדות האגודה לרפואה ומשפט בישראל

תולדות האגודה לרפואה ומשפט בישראל/ עו"ד יונתן דיוויס, ^[1] נשיא האגודה לרפואה ומשפט

האגודה לרפואה ומשפט הוקמה על ידי פרופ' אמנון כרמי וחב' לפני 50 שנה באוקטובר 1972, מתוך כוונה לקדם את השיח בין רופאים ומשפטים. במסמכי היסוד שאושרו על ידי רשם האגודות השיתופיות נכתב כי מטרות האגודה הן מחקר וטיפול בבעיות רפואיות משפטיות, הדרכה של אנשי מקצוע הרפואה והמשפט, הוצאת ספרות רפואית מקורית ותרגום ספרות רפואית משפטית וכד'. חברי ההנהלה של האגודה בתחילת דרכה היו אמנון כרמי, ארדרייך מריוס, שקדי ניסים, וילנר יוסף ופרולה יוסף.

הישיבות הראשונות של האגודה לרפואה ומשפט התקיימו בבית הרופא בחיפה ומספר הרופאים שהשתתף בהן עלה על זה של המשפטים. מאמציו של השופט אמנון כרמי נשאו פרי ושופטים ועורכי דין נוספים צורפו לאגודה. בהמשך לכך, הוחלט על הקמת נשיאות וועד מנהל, שיצרו קשר עם קופות החולים ויזמו הקמת סניף מרכז בתל אביב. הכנס הראשון של האגודה לרפואה ומשפט התקיים בשנת 1976. הגיליון הראשון של עלון האגודה לרפואה ומשפט שיצא לאור באפריל 1976 מפרט את פעולותיה של האגודה בשנים לאחר הקמתה, ביניהם, ימי עיון, השתלמויות, קונגרסים בינלאומיים, אירועים חברתיים, טיולים משותפים, הוצאת עיתון, הוצאת ספרים ופרסום מאמרים

הגיליון הראשון של רפואה ומשפט כלל ארבעה מאמרים: "האחריות האזרחית של חולי נפש", "הרופא בבית משפט", "חולה נפש הנאשם ברצח והמחקר הרפואי". החוברת הכילה 50 עמודים ונמכרה במחיר

של 10 לירות. האגודה בכלל ופרסומיה בפרט התנהלו מביתם של חנה ואמנון כרמי, כאשר חנה שימשה במהלך השנים כעורכת הלשונית של הספרים והפרסומים שפרופ' אמנון הוציא תחת ידו.

בשנות השמונים התפתחה האגודה והחלה לארגן בימות ציבוריות בחיפה בנושאים רפואיים בהיבטים משפטיים והלכתיים. במהלך השנים התקיימו מאות בימות ציבוריות, ובשנת 1990 האגודה מנתה 2,200 חברים מתוכם 1,000 עורכי דין, 1,000 רופאים וכ- 200 אקדמאים מתחומים שונים. פריחתה של האגודה הביאה לשיתופי פעולה עם משרדי ממשלה והרשויות המקומיות, כגון בימות ציבוריות ברחבי הארץ, בשיתוף עם האגף התורני במשרד החינוך והתרבות.

מאז שנות התשעים משרדי האגודה נמצאים בעיר פתח תקוה, אשר נותנת את החסות הארגונית לאגודה.

במהלך השנים עברה הנהלת האגודה תמורות רבות. לאחר פרישתו של פרופ' אמנון כרמי מתפקיד נשיא האגודה בתחילת שנות האלפיים מונה במקומו עו"ד אלי זוהר ז"ל, שכהן כנשיא האגודה עד פטירתו בשנת 2021. יו"ר האגודה לאחר פרישתו של פרופ' אמנון כרמי היה שבתאי זיו ז"ל, אותו החליף עו"ד אילן בומבך, שהקים את נשיאות האגודה.

מאז שנת 2017 משמשת בתפקיד עו"ד ד"ר רינה רחמני רבינוביץ, שעיקר פעילותה מתרכזת בארגון כנסים, ימי עיון לחברי האגודה ושיתופי פעולה עם גופים אחרים, כגון: מכללת צפת והקתדרה לביו-אתיקה של אוניסקו.

לצד הבימות הציבוריות שהתקיימו בעיקר בחיפה ובפתח תקווה, הקימה האגודה ועדת מחקרים בראשה עמד עו"ד אלי זוהר ז"ל, אשר תרמה רבות לחקיקתו של חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996 וחוק החולה הנוטה למות, תשס"ו-2005. בדיונים שקדמו לחקיקת שני חוקים אלה הקימה האגודה קבוצות עבודה בהיבטים שונים של הנושאים הרלוונטיים להם. כך למשל בדיונים שקדמו לחקיקת חוק זכויות החולה הוקמו 4 קבוצות עבודה בהשתתפות חברי האגודה, בנושאים הבאים:

(1) הזכות לקבל טיפול רפואי על כל גווניו לרבות בחו"ל.

(2) הזכות לעיגון ההסדר בו יינתן טיפול כפוי.

(3) זכות החולה לדעת ולקבל מידע.

(4) פיצוי לנפגעי רשלנות רפואית.

כך גם בדיונים שקדמו לחקיקת חוק החולה הנוטה למות הקימה האגודה לרפואה ומשפט 7 קבוצות עבודה בשיתוף פעולה עם ההסתדרות הרפואית בישראל.

שני מפעלים חשובים של האגודה התפתחו בשנות התשעים ונמשכו עד לתחילת שנות האלפיים. הראשון, "כנס גיצלטר" לזכרו של חבר הנהלת האגודה ויו"ר קופת חולים מכבי, אליהו גיצלטר ז"ל. השני, כנס "אות המופת" לרופא המצטיין בשיתוף עם ההסתדרות הרפואית. בשני המפעלים הוקמו ועדות חיצוניות בראשות שופט/ת אשר העניקו פרסום לזוכים. הכנסים התקיימו במימון חברת הביטוח מגדל והפכו לסמל של האגודה, שפועלת לקידום שיתוף הפעולה בינתחומי של הרפואה והמשפט.

גולת הכותרת של האגודה היא כתב העת "רפואה ומשפט". כתב העת שנוסד בסמוך להקמת האגודה, דשדש בתחילת הדרך, אך פרח בשנות התשעים כאשר הנהלת האגודה מנתה כבר כ- 30 חברים. העורך הראשון של כתב העת היה פרופ' אמנון כרמי, אשר כיהן כעורך ראשי בשנות השמונים. בהמשך, בשנות

התשעים העורך הראשי של כתב העת היה ד"ר עמי לוי בשיתוף עם שלמה מאירי ומשנת 2000 עד 2015 שימשתי אני (עו"ד יונתן דייוויס) כעורך הראשי של כתב העת בשיתוף עם פרופ' אברהם סהר שניהל כעורך משנה.

בשנות כהונתי כעורך ראשי של כתב העת התקיימו ישיבות של המערכת המורחבת אליה צורפו שופטים בכירים, רופאים, אקדמאים ועורכי דין מובילים. מערכת כתב העת פרסמה כ- 25 חוברות (בהיקף של כ-150-200 עמודים כל אחת): 2 חוברות מפתח, 2 ספרים, ספר יובל שכלל מאמרים נבחרים מ-30 שנות פעילות של האגודה וספר שערכתי ביחד עם פרופ' סהר "הזכות לחיים ללא מום - מיצירת עובר עד לידתו כאדם - קובץ מאמרים בתחומי מדע, מוסר ומשפט".

בסמוך לאחר כניסתי לתפקיד מצאנו עצמנו מכתתים רגלינו בין בתי דפוס שונים לצורך הדפסת כתב העת, עד שבמהלך כהונתי כעורך ראשי הגעתי להסכם עם **הוצאת נבו** לפרסום כתבי העת באתר נבו לשימוש ציבור עורכי הדין. בשנת 2016 החליפו אותי בעריכת כתב העת עו"ד ד"ר אהובה טיכו ולאחרונה חברה למערכת גדולה יותר בשיתוף פעולה עם מכללת פרס.

במהלך השנים ארגנה האגודה פעילות תרבותית ענפה וטיולים רבים לחו"ל, בעיקר סביב הכנסים של הארגון העולמי למשפט רפואי (WAML). בראש הפעילות התרבותית של האגודה עמדה חברת ההנהלה רוחמה זיו בעזרה הרבה של מזכירת האגודה שולי ריינהולץ.

בשנת 2022 מוניתתי לתפקיד נשיא האגודה ומאז אני פועל לשיתופי פעולה רבים, כגון: הקמת פורום "בריאות הציבור משפט ואתיקה", בו חברים משפטנים רופאים ומקצועות בריאות, ובמסגרתו הקמנו קבוצות חשיבה שיגישו ניירות עמדה בנושאים העשויים להשפיע על בריאות הציבור. כמו כן פעלתי לשיתוף פעולה עם ד"ר לימור מלול, עורכת ראשית של עלון הביו-אתיקה מטעם המכללה האקדמית צפת, בשיתוף חברי האגודה והפורום.

מאז ומתמיד היתה האגודה פעילה במישור הבינלאומי כאשר היתה לה נציגות קבועה בארגון העולמי (WAML). פרופ' אמנון כרמי היה נשיא הארגון העולמי למשפט רפואי (2010-2000) וד"ר אורן אסמן שימש כנציג האגודה בחבר הנאמנים של הארגון. בשנת 2012 החלפתי את אורן כנציג האגודה בארגון ולאחרונה מוניתתי לשמש כמזכ"ל הארגון העולמי למשפט רפואי (WAML).

ההצלחת האגודה לרפואה ומשפט נובעת מהרתמות חבריה לעשייה ולהגשמת החזון. החזון של פרופ' אמנון כרמי לקיים שיח פורה בין הרופאים והמשפטנים התגשם מעבר לציפיות. בימים אלה כאשר המהפכה המשפטית מאיימת לשבור סדרי שלטון ומשטר, לאגודה לרפואה ומשפט תפקיד חשוב בשמירה על מעמדם החוקתי של זכויות המטופל/ת המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו; חוק יסוד: חופש העיסוק; חוק זכויות החולה, תשמ"ו – 1996; חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, חוק מידע גנטי, תשס"א-2000 וחוקים רבים אחרים, המעגנים את החובות והזכויות של המטופל/ת, על מנת לא להיגרר אחר הקריאה לפוליטיזציה של מערכת המשפט כפי שקרה לבית המשפט העליון בארה"ב בביטול הזכות להפלה מעבר לשבוע השישי להריון, בניגוד לכל הגיון.

[1] www.med-law.co.il

חזור <<